

Nr 84.

Ankom till riksdagens kansli den 20 april 1945 kl. 1 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts framställningar angående anslag för budgetåret 1945/46 till avlöningar vid karolinska mediko-kirurgiska institutet.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkt 73, s. 183—190 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1945) föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vissa tjänstemän vid karolinska mediko-kirurgiska institutet och dess institutioner m. m. vidtaga de ändringar, som föranledas av vad chefen för ecklesiastikdepartementet anför; dels besluta, att avlöningsstaten för karolinska mediko-kirurgiska institutet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1945/46, erhålla av departementschefen angiven ändrad lydelse, dels ock till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 827 400 kronor.

Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag innebär i anslagshänseende en minskning med 15 600 kronor och avser i huvudsak följande förändringar:

extra kurs i ortopedi	+	500	kronor
undervisning i livmoderkräftans terapi	+	2 500	»
arvodesreglering för huvudsysslor	+	2 550	»
utbrytning av vissa arvoden till särskilt anslag	—	27 700	»
ändrad tjänsteställning för vissa institutionsvaktmästare ..	+	600	»
ny e. o. vaktmästartjänst	+	3 450	»
nytt tekniskt biträde med halvtidstjänstgöring	+	1 900	»

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 134, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 2 mars 1945 — med ändring i vissa hänseenden av ovanberörda förslag — föreslagit riksdagen att dels medgiva, att för överläkaren vid serafimerlasarettets röntgenavdelning, docenten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet Erik Lorenz Rudolf Lysholm må vid nämnda institut från och med den 1 juli 1945 inrättas en personlig professur i röntgendiagnostik med de åligganden för Lysholm såsom innehavare av omförmälda professur, som Kungl. Maj:t bestäm-

mer; dels besluta, att avlöningsstaten för karolinska mediko-kirurgiska institutet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1945/46 erhålla i sistnämnda statsrådsprotokoll angiven lydelse; dels ock till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 836 900 kronor.

Beträffande frågan om inrättande av en personlig professur åt docenten Lysholm inhämtas av propositionen nr 134 bland annat följande.

Lysholm är född den 3 december 1891, blev medicine licentiat år 1921, disputerade år 1931 för medicine doktorsgrad över »Apparatus and technique for roentgen examination of the skull» samt blev docent i medicinsk radiologi i december 1931.

Docent Lysholm har sedan många år tjänstgjort som biträdande läkare och biträdande lärare i röntgendiagnostik samt blev den 1 juli 1941 e. o. överläkare och den 1 juli 1942 ordinarie överläkare vid serafimerlasarettets röntgenavdelning.

Den av Lysholm innehavda befattningen såsom överläkare vid serafimerlasarettets röntgenavdelning är placerad i lönegraden A 29. Från karolinska institutets stat utgår därjämte ett arvode av 2 600 kronor per år till överläkaren vid nämnda avdelning för undervisning i röntgendiagnostik.

Förslaget om inrättande av en personlig professur för docenten Lysholm har väckts genom en framställning till karolinska institutets lärarkollegium av två av dess ledamöter, *professorn i nervsjukdomar N. Antoni* och *professorn i neurokirurgi H. Olivecrona*.

Med anledning av den av professorerna Antoni och Olivecrona gjorda framställningen beslöt lärarkollegiet uppdraga åt *professor emeritus Gösta Forssell* och *professorn i röntgendiagnostik vid institutet Åke Åkerlund* att såsom sakkunniga avgiva utlåtande, huruvida Lysholm besatte den utomordentliga vetenskapliga kompetens, som kunde anses erforderlig för en personlig professur i ämnet röntgendiagnostik. I sitt den 10 oktober 1944 avgivna utlåtande ha de sakkunniga lämnat en utförlig redogörelse för Lysholms verksamhet som forskare, lärare och vetenskaplig författare.

Sammanfattningsvis ha de sakkunniga anfört följande.

I den dubbla egenskapen av akademisk lärare i röntgendiagnostik och ansvarig föreståndare för röntgenavdelningen vid serafimerlasarettet har docenten Lysholm redan under ett decennium på ett utmärkt sätt tjänstgjort som professor i röntgendiagnostik vid karolinska institutet.

Lysholm har under hela denna tid bedrivit ett intensivt och fruktbärande forskningsarbete inom olika delar av röntgendiagnostiken, särskilt inom röntgendiagnostikens teknik och inom områdena för hjärtats och det centrala nervsystemets röntgenanatomi och röntgenpatologi.

Hans röntgentekniska arbeten präglas av idérikedom, skarpsinnighet och stor teknisk skicklighet samt ha medfört betydelsefulla landvinningar för röntgendiagnostiken.

Hans forskningsresultat på cardiologiens område äro grundläggande för vårt bedömande av det levande hjärtats storlek och har fått betydelse för fastställandet av hjärtvolymen under patologiska tillstånd.

Målmedvetet och framgångsrikt har han outtröttligt från grunden uppbyggt och, genom en alltmera förfinad teknik, till en utomordentligt hög

grad av säkerhet och precision utvecklat en ny, betydelsefull gren av sin vetenskap: det centrala nervsystemets röntgendiagnostik, som han gjort oundgänglig för neurologien och neurokirurgien. På detta område har han uppnått ett internationellt erkänt mästernskap, som ingenstades i världen torde ha överträffats.

Lysholm utövar en utmärkt verksamhet som lärare och vetenskaplig ledare och har omkring sig samlat en ansedd radiologisk skola.

Vi finna det, på grund av vad vi sålunda anför, uppenbart, att docenten Lysholm besitter den utomordentliga vetenskapliga kompetens, som kan anses erforderlig för en personlig professur i röntgendiagnostik, och anse, att docenten Lysholm före varje annan svensk man är förtjänt att ifrågakomma såsom innehavare av en professur i röntgendiagnostik vid serafimerlasarettet.

Framställningen har tillstyrkts av *karolinska institutets lärarkollegium, direktionen för karolinska sjukhuset* samt *kanslern för rikets universitet*. *Statskontoret* har jämväl yttrat sig över framställningen.

Departementschefen har för egen del anförts följande.

De vackra omdömen om docenten Lysholm såsom vetenskapsman, vilka från skilda håll blivit fällda, ha enligt min mening till fullo ådagalagt, att denne gjort sig förtjänt av den utmärkelse, som inrättandet av en personlig professur för honom innebär. Jag anser mig därför i anslutning till föreliggande förslag böra förorda, att vid karolinska mediko-kirurgiska institutet från och med den 1 juli 1945 inrättas en personlig professur i röntgendiagnostik för Lysholm. Enligt vad jag inhämtat är Lysholm villig att mottaga den för honom ifrågasatta personliga professuren.

En förutsättning för inrättande av ifrågavarande professur är, att den av Lysholm innehavda befattningen såsom överläkare vid serafimerlasarettets röntgenavdelning efter hans tillträde av professuren icke återbetsas utan tills vidare hålles vakant. Skulle Lysholm befordras eller förflyttas till annan tjänst, bör givetvis överläkarbefattningen tillsättas, likaså när Lysholm uppnår pensionsåldern och om han skulle avlida före uppnådd pensionsålder. Det torde böra ankomma på direktionen för karolinska sjukhuset att till Kungl. Maj:t inberätta, när någon av dessa förutsättningar för befattningens ledigförklarande inträffar, samt avgiva av omständigheterna påkallat förslag.

I anslutning till vad statskontoret föreslagit torde vid en utnämning av Lysholm till professor böra fästas det förbehållet, att Lysholm, därest ordinarie professur i röntgendiagnostik vid karolinska institutet blir ledig, skall vara skyldig att i händelse av utnämning mottaga denna professur.

Avlöningen för den personliga professuren åt Lysholm bör liksom för övriga universitetsprofessorer beräknas till 12 000 kronor, därav 8 000 kronor lön och 4 000 kronor tjänstgöringspenningar, varjämte 1 000 kronor bör beräknas för ålderstillägg. Professuren för Lysholm torde i pensionsavseende böra likställas med ordinarie universitetsprofessorer. På grund härav böra de vid professuren för Lysholm utgående löneförmånerna minskas med vederbörliga tjänste- och familjepensionsavdrag, utgörande i runt tal 900 kronor. Löneförmånerna till Lysholm torde i avlöningsstaten för karolinska institutet böra beräknas under posten till avlöning till tjänstemän på in- dragningsstat. Det nu från karolinska institutets avlöningsstat till överläkaren vid serafimerlasarettets röntgenavdelning utgående arvodet av 2 600

kronor för undervisning i röntgendiagnostik torde tills vidare böra indragas. Under serafimerlasarettets avlöningsanslag torde för nästa budgetår böra beräknas ett belopp av 1 500 kronor såsom arvode åt Lysholm i egenskap av överläkare vid lasarettets röntgenavdelning. Härtill torde jag få återkomma framdeles vid anmälan av frågan om anslag till avlöningar vid serafimerlasarettet under nästa budgetår.

Lysholm bör såsom innehavare av den personliga professuren vara understadkastad de för universitetsprofessorer i allmänhet stadgade villkoren och bestämmelserna. I fråga om de med professuren förenade åliggandena torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av universitetskanslern meddela bestämmelser.

I årets åttonde huvudtitel har under punkten 73 föreslagits, att till Karolinska mediko-kirurgiska institutet: Avlöningar måtte för nästa budgetår anvisas ett förslagsanslag av 827 400 kronor. Vid bifall till vad jag nu förordat bör nämnda anslag ökas med $(12\,000 + 1\,000 - 900 - 2\,600 =)$ 9 500 kronor till 836 900 kronor och avlöningsstaten för institutet undergå härav föranledda ändringar.

Utskottet.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag tillstyrker utskottet, att åt docenten E. L. R. Lysholm inrättas en personlig professur i röntgendiagnostik. Vid utnämningen av Lysholm till professor torde — på sätt departementschefen förutsatt — böra fästas det förbehållet, att Lysholm, därest ordinarie professur i röntgendiagnostik vid karolinska institutet blir ledig, skall vara skyldig att i händelse av utnämning mottaga denna professur.

Vad Kungl. Maj:t i övrigt föreslagit beträffande förevarande anslag för nästa budgetår har icke givit utskottet anledning till erinran.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen må

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för vissa tjänstemän vid karolinska mediko-kirurgiska institutet och dess institutioner m. m. vidtaga de ändringar, som föranledas av vad chefen för ecklesiastikdepartementet i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1945 anfört;

b) medgiva, att för överläkaren vid serafimerlasarettets röntgenavdelning, docenten vid karolinska mediko-kirurgiska institutet Erik Lorenz Rudolf Lysholm må vid nämnda institut från och med den 1 juli 1945 inrättas en personlig professur i röntgendiagnostik med de åligganden för Lysholm såsom innehavare av oförmålda professur, som Kungl. Maj:t bestämmer;

c) besluta, att avlöningsstaten för karolinska mediko-kirurgiska institutet skall, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1945/46, i nedan angivna delar erhålla lydelse:

Avlöningsstat.

I. Professorer och lärare m. fl.

2. Avlöning till tjänstemän på indragningsstat:

Olivecrona, A. H., professor i neurokirurgi, personligen:

Lön	kronor 8 000	
Ålders-		
tillägg . .	»	1 000
Tjänst-		
görings-		
penningar	»	4 000
		kronor 13 000

Caspersson, T. O., professor i medicinsk cellforskning, personligen:

Lön	kronor 8 000	
Ålders-		
tillägg . .	»	1 000
Tjänst-		
görings-		
penningar	»	4 000
		» 13 000

Lysholm, E. L. R., professor i röntgendiagnostik, personligen:

Lön	kronor 8 000	
Ålders-		
tillägg . .	»	1 000
Tjänst-		
görings-		
penningar	»	4 000
		» 13 000

kronor 39 000

Avgå pensionsavdrag . . » 2 700 kronor 36 300

Anm. Innehavare av personlig professur äger att efter 5 års tjänstgöring uppbära ålderstillägg å lönen med 1 000 kronor.

3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämnda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* . . » 206 300

4. Särskilda löneförmåner till icke-ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* » 33 600

Summa kronor 621 900

Statsutskottets utlåtande nr 84.

II. Vissa tjänstemän vid institutet och dess institutioner m. m.

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis	kronor 123 800
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t »	11 200
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal »	58 200
4. Rörligt tillägg, förslagsvis »	21 800
<hr/> Summa kronor 215 000	

Sammandrag:

I. Professorer och lärare m. fl.	kronor 621 900
II. Vissa tjänstemän vid institutet och dess institutioner m. m. »	215 000
<hr/> Summa kronor 836 900;	

d) till *Karolinska mediko-kirurgiska institutet*: Avlöningar för budgetåret 1945/46 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 836 900 kronor.

Stockholm den 20 april 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Lindström, Gränebo, Bäcklund, Bernhard Nilsson, Bäckström, Karl Andersson, Gustaf Ivar Anderson, Ekströmer, Johan Eric Ericson* och *Ivar Persson*; samt

från andra kammaren: herrar *Törnkvist, Eriksson* i Stockholm, *Svensson* i Grönvik, *Ward, Danielsson, Persson* i Falla, *Bergström, Mårtensson, Wallentheim, Holmström, Hoppe* och *Johansson* i Mysinge.